

Μουσείο περιβάλλοντος της λίμνης Στυμφαλίας

Επιμέλεια Άρθρου
Μανώλης Ηλιάκης
MA Architecture & Spatial Culture
email:iliakis@lycos.com

Ένα από τα πρόσφατα έργα του Δημήτρη Ησαΐα και του Τάση Παπαϊωάννου που υλοποίησαν σε συνεργασία με την αρχιτέκτονα Λίλα Γαλατά, είναι το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας του Πολιτιστικού Ιδρύματος του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς (Π.Ι.Ο.Π.). Το μουσείο χτίστηκε στην πλαγιά ενός από τους κατάφυτους λόφους που περιβάλλουν την λίμνη της Στυμφαλίας.

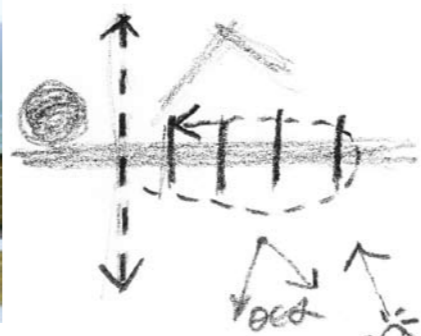
Το μουσείο χτίστηκε στην απότομη πλαγιά ενός από τους κατάφυτους λόφους που περιβάλλουν την λίμνη της Στυμφαλίας. Το οικόπεδο ορίζεται προς την πλευρά της λίμνης από ένα μονοπάτι χαραγμένο μέσα στην πυκνή θαμνώδη βλάστηση που συνδέει τον επαρχιακό δρόμο των αυτοκινήτων με το παρατηρητήριο που έχει διαμορφωθεί στην κορυφή του, από όπου μπορεί κανείς να δει να απλώνεται μπροστά του η ευρύτερη περιοχή της Στυμφαλίας και τα γύρω βουνά.

Το μουσείο αναφέρεται στην λίμνη και αποτελείται από δύο ενότητες. Η πρώτη περιλαμβάνει εκθέματα που σχετίζονται με παραδοσιακά επαγγέλματα της ευρύτερης περιοχής, πολλές φορές άμεσα συνδεδεμένα με αυτήν. Η δεύτερη ενότητα επιχειρεί να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τους επισκέπτες για το περιβάλλον και το οικοσύστημα της περιοχής, όπως και για την ιστορία τους.

Οι δύο ενότητες οργανώνονται σε παράλληλες ζώνες εκατέρωθεν ενός ισχυρού γραμμικού τοίχου που τοποθετείται εγκάρσια στις υψομετρικές καμπύλες του εδάφους. Η χάραξη ενός δεύτερου άξονα κάθετου προς τον τοίχο ορίζει τις βασικές προσβάσεις και διαφοροποιεί τις κοινόχρηστες λειτουργίες από τους εκθεσιακούς χώρους. Η ρυθμική επανάληψη παράλληλων τοιχίων προσδίδει την επιθυμητή κλίμακα στο κτίριο και συμβάλει στην δημιουργία εκθεσιακών υποενοτήτων. Οι απλοί επιμέρους πρισματικοί όγκοι σηματοδοτούν τις διαφορετικές λειτουργικές ενότητες και βοηθούν την αναγνωρισιμότητα του συνόλου.

Η κεντρική αυλή, με την ελαφριά στροφή ως προς τους βασικούς άξονες της σύνθεσης, αποδεδεσμεύεται από αυτούς και απομακρύνεται από την κτηριακή μάζα έτσι ώστε να αποτελέσει φυσική συνέχεια του περιβάλλοντος. Η γραμμικότητα της σύνθεσης ενισχύεται με την τοποθέτηση στεγασμένου ξύλινου εξώστη με θέα την λίμνη που αποτελεί την βασική και κυρίαρχη αναφορά του μουσείου. Στην οριζόντια ανάπτυξη της κτηριακής μάζας αντιπαρατίθεται η κατακόρυφη μεπτονένια καμινάδα που λειτουργεί και ως σήμα. Το κτίριο δεν προσπαθεί να κρυφτεί μέσω της κλιμάκωσης των όγκων του ακολουθώντας το επικλινές έδαφος. Αντίθετα, ξεπροβάλλει μέσα από αυτό δплώνοντας έντονα την παρουσία του, αποφεύγοντας εικονογραφικές αναφορές και γραφικότητες. Η τεχνητή αυτή επέμβαση μοιάζει να συμπληρώνει το τοπίο και να αποτελεί ένα δοχείο υποδοχής για τον επισκέπτη που θέλει να αναγνωρίσει την περιοχή. Ο στεγασμένος ξύλινος εξώστης προσφέρει τη

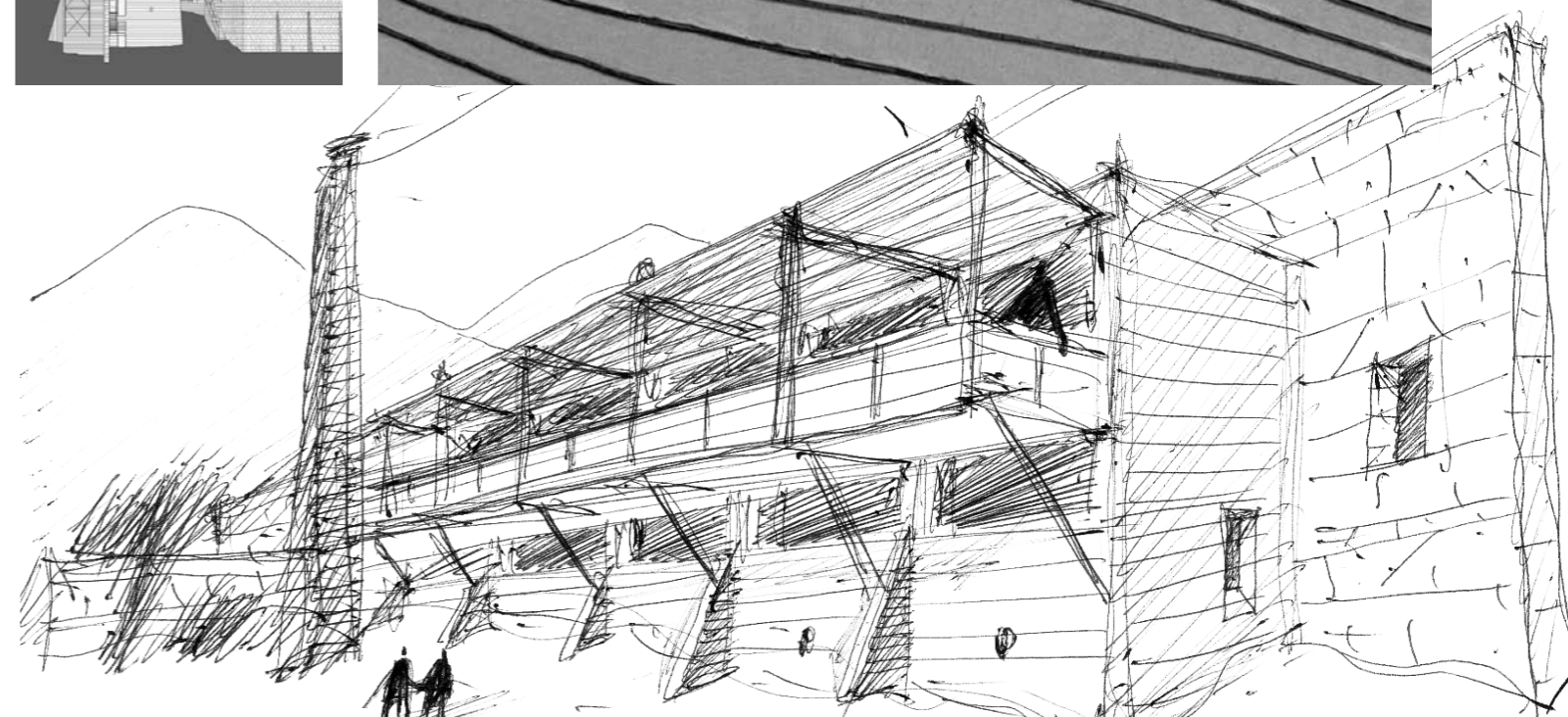
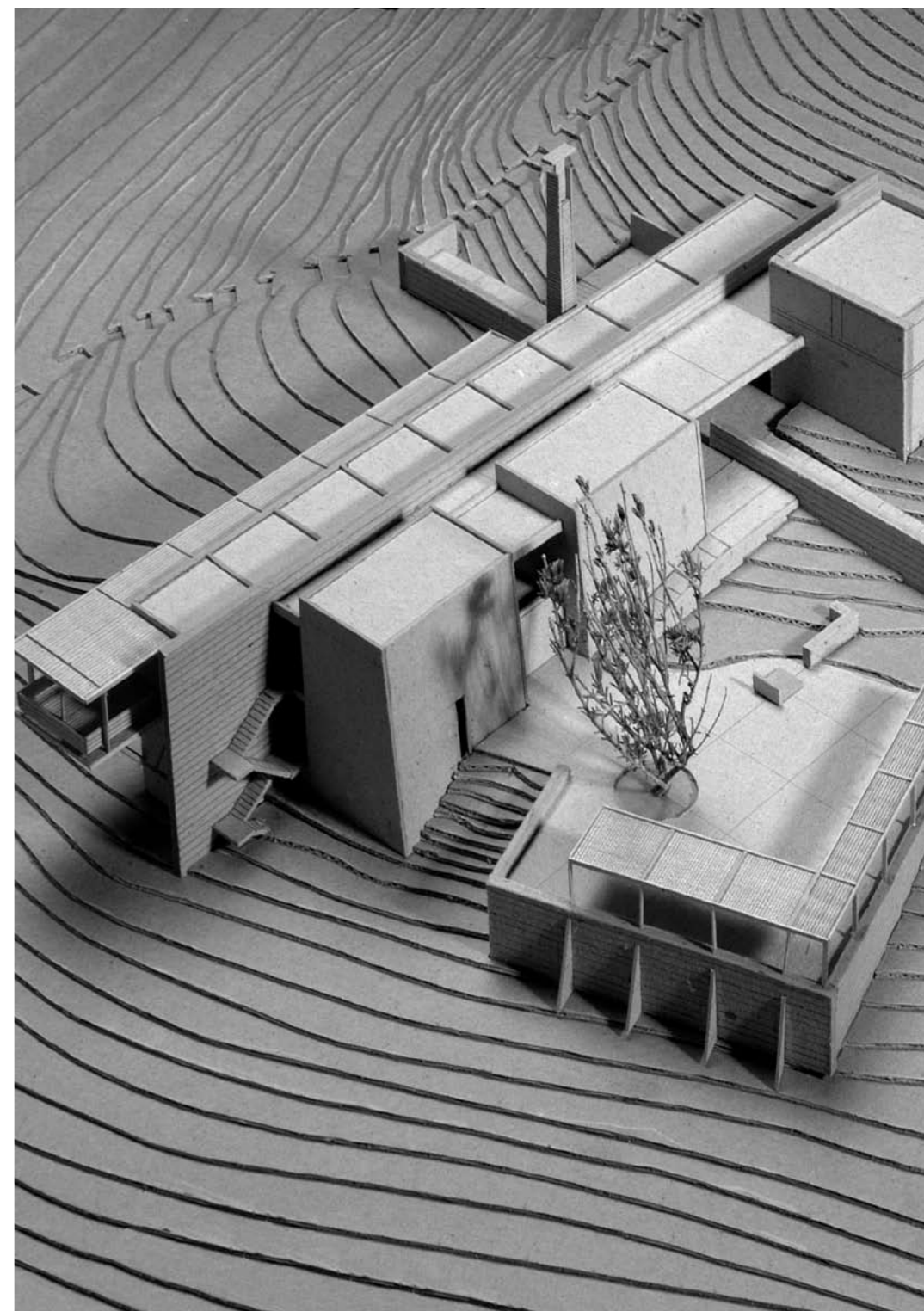
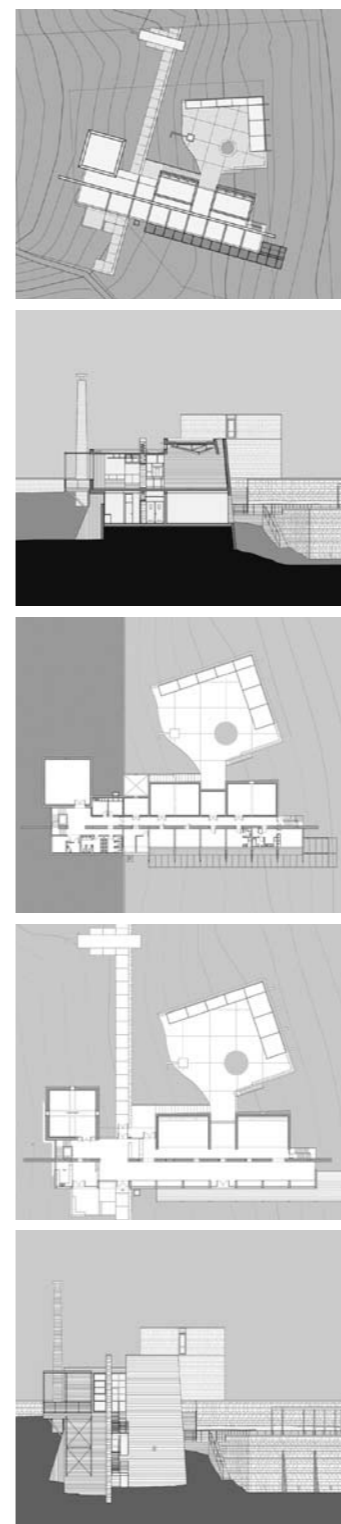

δυνατότητα ενός περιπάτου σε υψηλότερη στάθμη από αυτή του εδάφους, προκειμένου να διακρίνει κανείς καλύτερα τα περιγράμματα και τα όρια της λίμνης. Η είσοδος στο μουσείο προσεγγίζεται μέσω ραμπών - διαδρόμων με ελαφριά κλίση και είναι διαμπερής με εισόδους, εξόδους προς τον προτεινόμενο δρόμο πρόσβασης και προς την πορεία ανάβασης πεζών στο παρατηρητήριο.

Από την είσοδο, γίνεται σαφής και ευανάγνωστη η πορεία που μπορεί να ακολουθήσει ο επισκέπτης του μουσείου για

να το δει. Έτσι η πρώτη ενόπτη αποτελείται από συνεχείς ανοικτές αίθουσες που τοποθετούνται γραμμικά κατά μήκος του πέτρινου τοίχου οργάνωσης του μουσείου. Οι αίθουσες αυτές έχουν μεγάλα ανοίγματα προς τη λίμνη και πρόσβαση στον εξώστη που μοιάζει να αιωρείται στο κενό. Η κατασκευή στεγάστρου πάνω από τον ξύλινο εξώστη με ξύλινες περσίδες και μεταλλικό σκελετό, εξασφαλίζει ηλιοπροστασία, λόγω του νοτιοδυτικού προσανατολισμού. Με τις κάθετες περσίδες επιτυγχάνεται ένας διάχυτος φυσικός

φωτισμός, αλλά και η αποφυγή εγκλωβισμού του θερμού αέρα. Σε πολλά σημεία του κτιρίου εξασφαλίζεται διαμπερής αερισμός και εύκολη απαγωγή του θερμού αέρα από ψηλά παράθυρα - φεγγίτες. Στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, για παράδειγμα, σχεδιάζονται συμμετρικά στις τέσσερις πλευρές της τετράγωνης κάτοψης, τέτοιου είδους παράθυρα. Στον ίδιο χώρο, η επένδυση των τοιχίων με πέτρα εξασφαλίζει εξοικονόμηση ενέργειας για τη θέρμανση και τη ψύξη του χώρου. Η προσαρμογή του κτιρίου στο τοπικό

κλίμα επιτυγχάνεται με τον προσανατολισμό του και τη γεωμετρία των ανοιγμάτων του. Υπάρχει επιδίωξη περιορισμού της κατανάλωσης συμβατικής ενέργειας, στο κατώτερο δυνατό επίπεδο, χωρίς φυσικά να διαταράσσονται οι συνθήκες θερμικής άνεσης. Η αξιοποίηση των θετικών παραμέτρων του τοπικού κλίματος, όπως οι δροσεροί άνεμοι για τη φυσική ψύξη, αλλά και η αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας κατά του χειμερινούς μήνες, βοηθάει στον παραπάνω στόχο. Η σχεδιαστική πρόταση στο συγκεκριμένο κτίριο αλλά και στη συνολικότερη δουλειά των αρχιτεκτόνων, μοιάζει σαν μια συνέχεια του ελληνικού μοντερνισμού με ιδιαίτερη ευαισθησία στην ανάπτυξη του αρχιτεκτονικού προγράμματος και του τρόπου χρήσης των υλικών.

Αρχιτέκτονες
Λίλα Γαλατά
Δημήτρης Ησαΐας
Τάσσης Παπαϊωάννου

Συνεργάτης αρχιτέκτονας
Σταύρος Γυφτόπουλος

Ομάδα μελέτης
Θύμης Δούγκας
Μαρία Κυριαζή

Στατική μελέτη
Π. Πάγκαλος -
Α. Παπαθανασίου
και Συνεργάτες

Μηχανολογική μελέτη
Γ. Λαδόπουλος
και Συνεργάτες

Φωτογραφίες
Τάσος Αμπατζής -
Σήλια Ράντου

Χρονολογία μελέτης
2000-2001

Ολοκλήρωση κατασκευής
2008

Ο Δημήτρης Ησαΐας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952 και σπούδασε αρχιτεκτονική στο Ε.Μ.Π. απ' όπου αποφοίτησε το 1976. Σήμερα είναι Αναπληρωτής Καθηγητής του Τομέα Ι των Συνθέσεων στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Ε.Μ.Π.

Ο Τάσσης Παπαϊωάννου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1953 και σπούδασε αρχιτεκτονική στο Ε.Μ.Π. απ' όπου αποφοίτησε το 1976. Σήμερα είναι Καθηγητής του Τομέα Ι των Συνθέσεων στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Ε.Μ.Π.

Συνεργάζονται και διατηρούν αρχιτεκτονικό γραφείο από το 1979. Στο πλαίσιο αυτής της ομάδας, αλλά συνεργαζόμενοι και με άλλους αρχιτέκτονες, έχουν εκπονήσει πολλές αρχιτεκτονικές μελέτες δημοσίων και ιδιωτικών έργων. Από αυτά, πολλά παρουσιάζονται στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία. Έχουν συμμετάσχει σε σημαντικούς Πανελλήνιους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με προτάσεις που έχουν αποδώσει μεγάλο αριθμό βραβείων. Οι συμμετοχές τους αυτές αποτελούν σημαντικό τμήμα της αρχιτεκτονικής τους δουλειάς, αλλά και πεδίο έρευνας και προβληματισμού. Έργα τους έχουν εκτεθεί σε εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενώ έχουν δημοσιεύσει σειρά άρθρων για θέματα αρχιτεκτονικής σε ελληνικά και ξένα βιβλία και περιοδικά. Ο χρονολογικός κατάλογος των σημαντικότερων έργων τους περιλαμβάνει κτήρια όπως το Δικαστικό Μέγαρο Αιγίου (1ο Βραβείο Πανελλήνιου Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού - 1988), το Κτίριο Γραφείων στη Αθήνα (1ο Βραβείο Εφαρμοσμένου Αρχιτεκτονικού Έργου του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής - 2000) και τα Αρσάκεια Σχολεία Πατρών 2004 και Τιράνων 2007 (βλ. υποβληθέντα κατάλογο σημαντικότερων έργων με τις δημοσιεύσεις τους). Ο Τάσσης Παπαϊωάννου το Μάιο του 2003 παρουσίασε μαζί με το ζωγράφο Αλέκο Φασιανό στην "Αθηναΐδα", την έκθεση "Ζωγραφικός και Αρχιτεκτονικός χώρος", ενώ έχει συγγράψει, με τον Αλέκο Φασιανό, το βιβλίο "Αναρχη πόλη" (εκδ. Κάκτος, Ιανουάριος 2004). Ο Δημήτρης Ησαΐας και ο Τάσσης Παπαϊωάννου έχουν συμμετάσχει στη συγγραφή του βιβλίου "Αρχιτεκτονική. Ιδέες που συναντιούνται, ιδέες που χάνονται" (εκδ. Παπασωτηρίου, Νοέμβριος 2004).